

PRACTICI ȘI EXPERIENȚE PEDAGOGICE ÎN DEȚINEREA COMPETENȚEI DE SELF-MANAGEMENT A ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE LA STUDENȚI

Lilia LAȘCU, lector univ.

Catedra Psihopedagogie și Educație Preșcolară

Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. Articolul dat prezintă exemple de bune practici și experiențe pedagogice al deținerii competenței de self-management a activității de învățare la studenți. În acest context, ne-am propus identificarea experiențelor cadrelor didactice privind deținerea competenței de self-management a activității de învățare la studenții moderni. Rezultatele obținute sunt analizate și interpretate atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ.

Abstract. The article presents examples of good practices and pedagogical experiences of owning the competence of self-management of the learning activity in students. In this context, we have proposed to identify the experiences of teachers focusing on the forming the competence of self-management of the learning activity in modern students. The results obtained are analyzed and interpreted both quantitatively and qualitatively.

În prezent, cadrele didactice realizează dezideratele reformei învățământului din Republica Moldova, exigențele Procesului de la Bologna, punând accentul pe eficientizarea procesului formării competențelor profesionale ale studenților.

Astfel, cadrele didactice din mediul academic își orientează activitatea în vederea realizării următoarelor obiective strategice: asigurarea unui proces educațional de calitate, centrat pe student (s.n.), care să contribuie la formarea competențelor profesionale la viitoarele cadre didactice din învățământ; proiectarea și evaluarea activităților didactice în spiritul orientărilor curriculare moderne, compatibile cu exigențele învățământului european [2, p.83].

În contextul celor relatate, se conturează necesitatea deținerii de către studentul modern a unei competențe speciale – *competența de self-management a activității de învățare la studenți*.

În viziunea noastră, *competența de self-management a activității de învățare* reprezintă o integralitate imanentă de achiziții ale subiectului (cunoștințe, capacități/abilități și atitudini) reactualizate și valorificate inedit într-un process continuu de autoplanificare, autoorganizare, autoevaluare și autoconsiliere axat pe identificarea/acceptarea unui scop de învățare, proiectarea și executarea acțiunilor relevante pentru înregistrarea unui rezultat personal exprimat într-o schimbare comportamentală de calitate [3, p.336].

În vederea elucidării experiențelor cadrelor didactice în formarea competenței de self-management a activității de învățare la studenți, ne-am propus să realizăm chestionarea acestora prin intermediul unui chestionar. Chestionarul a avut ca scop: identificarea modalităților pe care studenții le utilizează în învățarea academică independentă [1, p.282-284]. Eșantionul cercetării a cuprins 30 de cadre didactice universitare din municipiul Chișinău.

Diagnosticarea experiențelor cadrelor didactice implicate în procesul de formare a competenței de self-management a activității de învățare la studenți a permis constatarea situațiilor atestate în domeniul respectiv. Analiza răspunsurilor chestionarului propus cadrelor didactice universitare s-a realizat pentru fiecare întrebare separat.

Prima întrebare a vizat „*Ierarhizarea elementelor urmărite în aprecierea învățării la studenți*”.

Rezultatele investigației denotă faptul că 9 dintre cadrele didactice au susținut că printre componente primordiale în aprecierea învățării la studenți sunt capacitățile de aplicare și transfer de cunoștințe (30%), urmat de înțelegerea cunoștințelor (23,3%), formarea priceperilor și deprinderile (16,7%), manifestarea atitudinilor și valorilor (10%), înregistrarea și redarea exactă a datelor, faptelor, fenomenelor (10%) și emiterea judecăților (6,7%). În același timp cadrele didactice înregistrează și alte aspecte (6,7%) în aprecierea învățării la studenți, reprezentative pentru studiul dat sunt: realizarea de corelații interdisciplinare, interpretarea personală științifică și logică, dezvoltarea motivației pentru cunoaștere, dezvoltarea aptitudinilor individuale etc.

Întrebarea a doua a chestionarului a fost de tipul celor cu alegeri duală, cadrele didactice universitare fiind în situația de a *aprecia deținerea învățării eficiente de către studenți*, din două variante posibile Da/Nu.

Rezultatele obținute reflectă situația potrivit căreia 40% dintre cadrele didactice universitare consideră că studenții învață eficient și un număr semnificativ de cadre didactice 60% susțin ideea că studenții nu învață eficient, ceea ce determină necesitatea valorificării acestui aspect a activității de învățare din mediul universitar.

Întrebarea numărul trei a urmărit *elucidarea opiniilor cadrelor didactice cu referire la aprecierea deținerea învățării de către studenți*. Analiza rezultatelor permite constatarea faptului că există unele divergențe de opinii dintre cadrele didactice ce apreciază studenții care învață eficient și ineficient. Astfel, cadrele didactice ce apreciază deținerea învățării de către studenți atribuie un loc important rezultatelor evaluării performanțelor academice, posedarea cunoștințelor, capacităților și atitudinilor de planificare, organizare și evaluare a activității de învățate independentă, prezența motivației în obținerea rezultatelor specifice activității de învățare etc. În schimb, cadrele didactice ce apreciază deținerea învățării ineficiente de către studenții au evidențiat că studenții: nu conștientizează scopul activității de învățare, nu interpretează conținutul asimilat, nu prezintă abilități de învățare independentă, nu manifestă curiozitate în activitatea de învățare individuală, nu integrează cunoștințele, capacitățile și atitudinile în propria activitatea de învățare, realizând o învățarea mecanică, nu posedă deprinderi intelectuale formate în învățământul preuniversitar, nu valorifică propriul potențial, manifestă atitudine negativă față de activitatea de învățare, lipsa motivației și încrederii de a urmări și reuși în activitatea de învățare, întâmpină dificultăți în utilizarea strategiilor de învățare independentă, nu stabilesc conexiuni inter, intra și transdisciplinare, manifestă trăiri afective negative în cadrul

activității de învățare, gestionează neeficient timpul activității de învățare, nu autoevaluează rezultatele propriei activități de învățare etc.

Întrebarea numărul 4 a urmărit *identificarea criteriilor tipice depistate de către cadrele didactice în aprecierea învățării eficiente a studenților*. În urma prelucrării datelor, am stabilit topul celor 10 criterii privind aprecierea învățării eficiente a studenților de către cadrele didactice.

Rezultatele denotă faptul că pe primul loc în plasamentul criteriilor se află planificarea independentă a scopului activității de învățare (fapt confirmat de 7 cadre didactice, ceea ce reprezintă 23,3%), urmat de elaborarea planului propriei activități de învățare (3 cadre didactice, adică 10%), utilizarea și îmbinarea optimă a diverselor strategii didactice de învățare independentă (4 cadre didactice, ceea ce constituie 10%), exprimarea cunoștințelor, a ideilor, înțelegerea și exemplificarea conținuturilor, rezolvarea problemelor concrete (3 cadre didactice, adică 10%), realizarea conexiunilor inter, transdisciplinare în mod independent la care s-au referit 3 cadre didactice (10%), demonstrarea capacităților de acțiune independentă (2 cadre didactice, adică 6,7%), capacitatea de analiză, sinteză, generalizare și sistematizare logică a conținutului activității de învățare (4 cadre didactice, ceea ce constituie 13,3%), urmat de participarea activă la orele de curs, seminarii, ore de laborator (fapt confirmat de 1 cadru didactic, adică 3,3%), stilul preferențial de învățare (auditiv, vizual, tactil, kinestezic) (2 cadre didactice, ceea ce constituie 6,7%). Pe ultimul loc în top se plasează motivație intrinsecă, perseverența de a învăța (1 cadru didactic, adică 3,3%). Alte criterii nominalizate de către cadrele didactice se referă la conduita studenților în: îndeplinirea sarcinilor, formularea unor întrebări, precizia în învățare, corectitudinea, realizarea studiului și existența plăcerii de a învăța, raportul resurse utilizate, prefigurarea consecințelor, efectelor învățării, realizarea transferului de cunoștințe, deprinderi etc; în alte condiții prin intermediul capacităților intelectuale; abordarea holistică a cunoașterii, participarea la dezvoltarea cunoașterii, interesul pentru cercetarea științifică etc.

Întrebarea numărul 5 a chestionarului vizează *elucidarea de către cadrele didactice a principalelor calități necesare unui student în învățare individuală*. Printre principalele calități necesare unui student în învățare individuală cadrele didactice remarcă: competența de autoorganizare a activității de învățare (40%), independență, autocontrol eficient asupra propriei activități de învățare fapt confirmat doar de 23,3%, capacitatea de reflecție, metacogniție, autocunoaștere, autoevaluare (10%). Doar 4 cadre didactice, ceea ce reprezintă 3,33% au susținut că pun accentul pe nivelul de inteligență, capacități intelectuale, inteligență emoțională, aptitudini cognitive, aptitudini pentru învățare, urmat de responsabilitate, perseverență, învățare continuă etc.

Întrebarea a șasea a chestionarului a fost de tipul celor cu alegeri duală, cadrele didactice fiind în situația de a-și *expune opinia vis-a-vis de acceptarea autoconducerii învățării de către studenți, fără a exclude monitorizarea acestora*, din două variante posibile Da/Nu. Astfel, rezultatele denotă că 67% din cadrele didactice consideră că studenții

manifestă autoconducere în activitatea de învățare independentă ce se axează prioritar pe identificarea/acceptarea unui scop de învățare, proiectarea și executarea acțiunilor relevante pentru înregistrarea unui rezultat personal exprimat într-o schimbare comportamentală de calitate. În același timp, 10 cadre didactice, adică 33,3% susțin ideea că studenții nu manifestă autoconducerea propriei activități de învățare, precizând că studenții au nevoie de sprijin permanent în planificarea, organizarea, evaluarea propriei activități de învățare.

Întrebarea numărul șapte a urmărit *identificarea de către cadrele didactice a modalităților de monitorizare a studenților în autoconducerea activității de învățare independente*.

Analiza datelor experimentale au scos în evidență că, printre modalitățile de monitorizare a studenților de către cadrele didactice în autoconducerea activității de învățare independente prevalează: implicarea în situații de integrare autentice și autohtone de exersare a capacităților metacognitive (20%), utilizarea strategii didactice (cognitive, metacognitive, motivațional-afective) în activitatea de învățare independentă (16,6%), crearea contexte incitante, specifice care ar stimula învățarea autonomă a studenților (16,6%), precizarea etapelor în realizarea activității de învățare individuală (13,3%), dezbaterăa unor subiecte, analiza etapelor de realizare a scopului activității de învățare (6,7%), formarea priceperilor, deprinderilor și aptitudinilor de planificare, organizare, evaluare și reglare a propriei activității de învățare (6,7 %), stimularea inițiativei de autoconducerea propriei activități de învățare (6,7%), conștientizarea și îndrumarea privind autocunoașterea, autoexigență, valorificarea experiențelor proprii, gândirea pozitivă, autoanaliză în depășirea dificultăților(3,3%), orientarea și monitorizarea studenților în construirea cunoașterii (3,3%).

Întrebarea numărul opt a urmărit *constatarea de către cadrele didactice anul de studii în care studenți manifestă capacitatea de autoconducere în activitatea de învățare independentă*.

Rezultatele obținute ilustrează faptul că 20% din cadrele didactice consideră că studenții anului I de studii (ciclul I licență), manifestă autoconducere în activitatea de învățare independentă și 24 cadre didactice, adică 80% susțin ideea că studenții manifestă competență de autoconducere în activitatea de învățare independentă în anul II de studii (ciclul I licență), deoarece studenții anului I de studii nu sunt suficienți de autonomi în propria activitate de învățare.

La întrebare numărul nouă a chestionarului cadrele didactice trebuiau să *evidențieze avantajele și dezavantajele studenților care își monitorizează propria activitate de învățare*.

Asfel, rezultatele denotă că pe primul loc în plasamentul avantajelor conducerii activității de învățare independente de către studenți se află aprofundarea cunoașterii, dezvoltarea capacităților de transfer, stil de învățare constructiv (fapt confirmat de 8 cadre didactice, ceea ce reprezintă 26,7%), urmat de eficacitatea și eficiența învățării, ritmul de studiu accelerat, performanțe înalte și progres, autoevaluarea rezultatelor activității de

învățare independente (6 cadre didactice, adică 20%), planificarea independentă și organizării proprii activități de învățare, manifestarea inteligenței emoționale în activitatea de învățare individuală (curiozitate, încredere, siguranță, curaj, inițiativă, trăiri afective pozitive) (5 cadre didactice, ceea ce constituie 16,6%).

Printre dezavantajele conducerii activității de învățare independente cadrele didactice remarcă: elaborarea planul proprii activități de învățare în baza unui model anume , utilizarea cu dificultate strategiile de învățare independente corelate la stilul propriu de învățare (fapt confirmat de 8 cadre didactice, ceea ce reprezintă 26,6%), realizarea erorilor în stabilirea conexiunii inter-, intra- și transdisciplinare în cadrul activității de învățare (6 cadre didactice, adică 20%), interpretarea confuză a rezultatele activității de învățare independente (5 cadre didactice, ceea ce prezintă 16,7%), planificarea cu dificultate a scopul proprii activități de învățare la care s-au referit 5 cadre didactice (16,7%).

Întrebarea numărul zece a chestionarului a urmărit *identificarea dificultăților cu care se confruntă cadrele didactice în cazul când studenții își conduc propria activitate de învățare*

În acest sens, 30 de cadre didactice chestionate au susținut că printre dificultățile cu care se confruntă, reprezentative sunt: utilizarea și îmbinarea strategiilor de învățare independentă (20%), respectarea proiectării didactice (curs, seminar/ore practice, lucrări de laborator, proiecte de cercetare/de studii (16,6%), adaptarea stilului didactic la stilul de învățare a studenților (13,3%), respectarea curriculum-ului la disciplinele predate (10%), utilizarea strategiilor de evaluarea a rezultatelor activității de învățare individuală (10%). În același timp, cadrele didactice semnalează faptul că studenții gestionează neeficient timpul (6,6%), urmat de structurarea materialului predat (6,6%), stimularea motivației, dezvoltarea receptivității, necesității de a învăța continuu (6,6%), cadrele didactice nu cunosc situațiile individuale ale studenților, astfel există dificultăți în individualizarea activității de învățare autonome a studenților (3,3%).

La ultima întrebare a chestionarului cadrelor didactice li se *solicită să valorizeze modalitățile specifice în eficientizarea învățării independente de către studenți.*

Astfel, rezultatele denotă că majoritatea cadrelor didactice au apreciat, la nivelul studenților cea mai utilă modalitate de eficientizare a învățării independente ar fi învățarea activă, profundă, sistematică (fapt confirmat de 23 cadre didactice, ceea ce reprezintă 76,6%), urmată de adoptarea unei atitudini de perseverență în activitatea de învățare independentă (23 cadre didactice, adică 73,3%), utilizarea unor metode și tehnici de învățare adecvate stilului de învățare (18 cadre didactice, 60%), procesarea, transformarea, prelucrarea materialului de învățat (16 cadre didactice, ceea ce constituie 53,3%), stabilirea de către studenți a unor scopuri realiste (50%), independență (46,6%), prezența metacogniției în activitatea de învățare (43,3%), existența optimului motivațional (40%), manifestarea autocontrolului, autoevaluare (40%), menținerea echilibrului afectiv (33,3%), optimism și responsabilitate (26,6%). Pe ultimul loc se plasează manifestarea inteligenței

emoționale (23,3%) și prezența comportamentului tolerant la frustrare (16,6%). Printre modalitățile de eficientizare a învățării independente cadrelor didactice remarcă realizarea corelațiilor dintre cunoștințe, priceperi formate și elemente de cultură generală, corelații pe orizontală și verticală pentru înțelegerea relației, propunerea unor subiecte sau conținuturi ce reprezintă domenii de interes personal; învățarea prin cooperare și colaborare, lucru în echipă, comunicare cadru didactic – student, student –student; transferul conținuturilor învățate în alte contexte sociale; utilizarea cunoștințelor despre învățare, a teoriilor, formelor, modelelor, tipurilor; valorificarea produselor activității de învățare independente; monitorizarea propriei activități de învățare printr-un management eficient ce implică planificare, organizare, control și evaluare, formarea unei imagini de sine realiste și a stimei de sine; perfecționarea capacității de autoorganizare a învățării în studierea disciplinelor de specialitate; selectarea materialelor adaptate nivelului și cerințelor studenților; optimizarea procesului de învățare prin cooperare; cunoașterea și utilizarea resurselor materiale, umane, procedurale, informaționale, spațiale, temporale ale activității de învățare; menținerea motivației pentru învățare, realizarea unui echilibru dintre extern și intern; aplicarea strategiilor didactice de învățare moderne, constructiviste; încurajarea studenților în participare la comunicări științifice, monitorizarea în elaborarea și publicarea articolelor științifice; utilizarea resurselor de informare, inclusiv a celor electronice/informatic.

În cadrul sistemului de învățământ centrat pe student, cadrul didactic i se conferă tot mai mult rolul de îndrumător în exersarea anumitor competențe. Din această perspectivă, în învățământul centrat pe student cadrele didactice urmăresc să se focalizeze pe gândirea studenților, pe implicarea lor în realizarea de proiecte, pe rezolvarea de probleme investigația științifică și învățarea unor noi tehnici de cercetare, stimulând gândirea, imaginația, creativitatea și originalitatea educabilului.

Bibliografie

1. Frăsineanu E.S. Învățarea și self-managementul învățării eficiente în mediul universitar. Craiova: Editura Universitaria, 2012. 300 p.
2. Lașcu L. Experiințe pedagogice de formare a competenței de self-management a activității de învățare la studenți. În: Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice. Vol.IV, Educație preșcolară și primară. Chișinău: UST, 2019. p.80-86.
3. Lașcu L. Modelul pedagogic de formare a competenței de self-management a activității de învățare la studenți. În: Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare. Materialele Conferinței științifico-practice internaționale. Ediția a II-a, Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo”, 2018. p. 336-371.